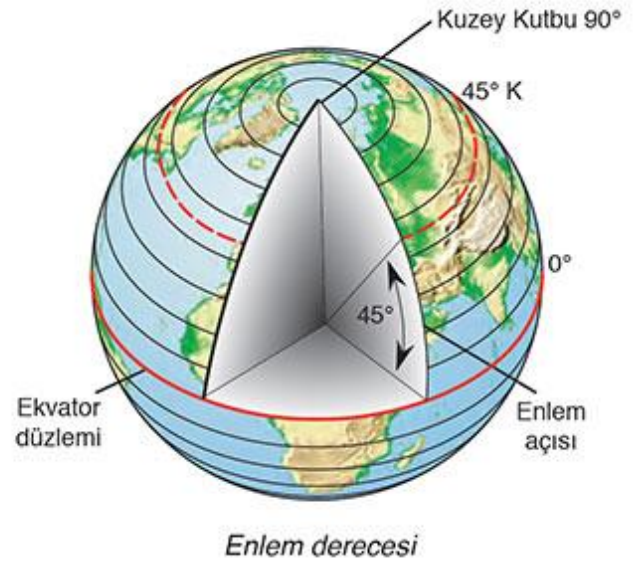
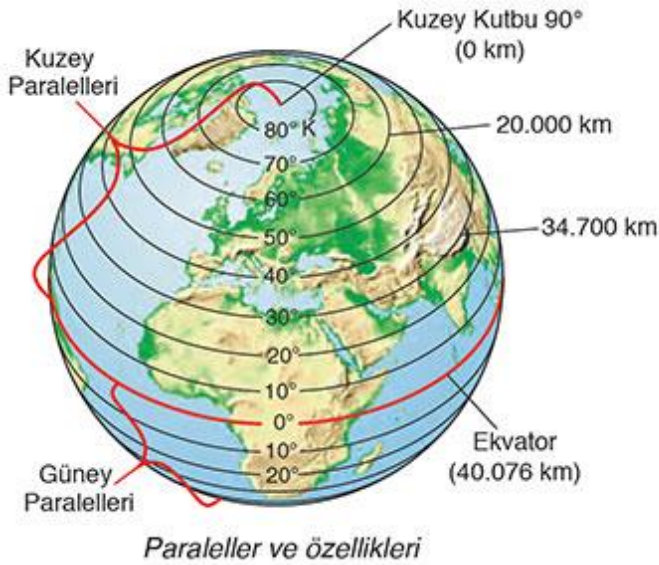

Paraleller ve Özellikleri

Sevgili arkadaşlar sizlere bu yazımızda **Paraleller ve Özellikleri** hakkında bilgi paylaşacağız. Öncelikle **Paralel ve Enlem** nedir bunların tanımlarıyla başlayalım.

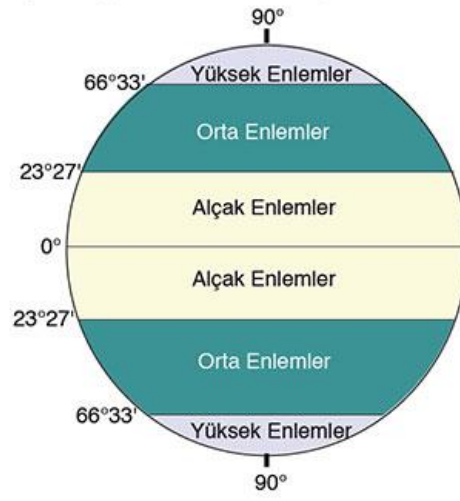
Paralel ve Enlem

Ekvatora birer derecelik açılarla, paralel olarak geçtiği düşünülen hayali çizgilere paralel denir. Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvatora olan uzaklığının açı cinsinden değerine ise enlem denir. Bu açı değeri derece ($^{\circ}$), dakika ($'$) ve saniye ($''$) olarak ifade edilir. $45^{\circ} 19' 38''$ gibi. 1 derece = 60 dakika, 1 dakikada = 60 saniyedir.

Paralellerin Özellikleri Nelerdir?

1. Başlangıç paraleli Ekvatordur. (Tam uzunluğu 40.076 km'dir)
2. 90 kuzey 90 güney olmak üzere toplam 180 paralel dairesi bulunur.
3. Ardışık iki paralel arası mesafe dünyanın her yerinde 111 km'dir.
4. Enlem değerlerini tespit etmek için paralellerin arası öncelikle 60 dakikaya, her dakika da kendi içinde 60 saniyeye bölünmüştür.
5. Paraleller doğu-batı doğrultusunda uzanırlar ve birbirlerini kesmezler.
6. Paralel değerleri yukarı doğru büyüyorsa Kuzey Yarımküre, küçülüyorsa Güney Yarımküre'dir.
7. Paralellerin çevre boyu ekvatorun kutuplara doğru kısalmaya doğru küçülür. Kutup noktasında ise sıfır halini alır. Paralel boylarındaki küçülme düzenli değildir. Bunun nedeni Dünyanın geoid şeklinden dolayıdır. Eğer dünya tam küre olsaydı 45° derece enleminin boyu ekvatorun yarısı olurdu. Ancak gerçekte 60° enlemi ekvatorun yarısı kadardır.
8. 90° Paralelleri nokta halindedir.
9. Ekvatorla dönenceler arası "Alçak Enlemler", dönencelerle kutup daireleri arası "Orta Enlemler", kutup daireleri ile kutup noktaları arası ise "Yüksek Enlemler" olarak tanımlanır.
10. Bazı Enlemlerin özel isimleri vardır.
  - 0 ——— Ekvator
  - $23^{\circ} 27' K$ ——— Yengeç Dönencesi
  - $23^{\circ} 27' G$ ——— Oğlak Dönencesi
  - $66^{\circ} 33' K$ ——— Kuzey Kutup Dairesi
  - $66^{\circ} 33' G$ ——— Güney Kutup Dairesi
  - $90^{\circ} K$ ——— Kuzey Kutup Noktası
  - $90^{\circ} G$ ——— Güney Kutup Noktası

Aynı Enlem Üzerindeki Merkezlerin Ortak Özellikleri;

- Ekvator'a ve kutuplara eşit uzaklıktadırlar.
- Güneş ışınlarını aynı açıyla alırlar.
- Gece-gündüz süreleri birbirine eşittir.
- Dünyanın çizgisel dönüş hızı aynıdır.
- Aynı iklim kuşağındadırlar. Fakat aynı iklim özelliği görülmeyebilir (özel konumdan dolayı).

Enlem Yeryüzünde;

- Güneş ışınlarının düşme açısı Ekvatordan kutuplara doğru daralır.
- Işınların atmosferde tutulma miktarı Ekvatordan kutuplara doğru artar.
- Güneşin ufuk düzlemi üzerindeki yüksekliği kutuplara doğru düşer. (Güneş daha alçaktaymış gibi görünür)
- Cisimlerin gölge boyu, Ekvatordan kutuplara doğru uzar.
- Gece – gündüz süreleri Ekvatordan kutuplara doğru uzar. Kutuplarda 6 ay olur.
- Gece ile gündüz arasındaki süre farkı Ekvatordan kutuplara doğru artar. Ekvator'da gece – gündüz arasındaki fark yıl boyunca sıfır (24 saat gece – 24 saat gündüz) iken, kutuplara doğru gece ile gündüz arasındaki fark 6 ayı bulur.
- Ekvatordan kutuplara doğru sıcaklık azalır.
- Kalıcı kar alt sınırı Ekvatordan kutuplara doğru düşer.
- Orman üst sınırı Ekvatordan kutuplara doğru düşer.
- Tarım üst sınırı Ekvatordan kutuplara doğru düşer.
- Yerleşme üst sınırı Ekvatordan kutuplara doğru düşer.
- Deniz sularının tuzluluğu Ekvatordan kutuplara doğru azalır.
- Bitki örtüsünün tür ve çeşitliliği Ekvatordan kutuplara doğru azalır.
- Hayvan tür ve çeşitliliği Ekvatordan kutuplara doğru azalır.
- Toprak türlerini etkiler. (İklim değişimine bağlı olarak)
- Tarım ürünlerini etkiler,
- Akarsu rejimlerini etkiler,
- İnsanların yerleşme biçimlerini ve yaşam tarzlarını etkiler enlem.

